

**Phase 2 of Gender Empowerment through
Integrated Menstrual Hygiene Management
(MHM) Initiative Maharashtra**

Baseline Report

Nandurbar- MH

Contents

Introduction.....	3
Background.....	3
Methodology.....	4
Data collection process	6
Findings	6
Demographic details:	6
Data Analysis:	8
Knowledge	8
Usage and Hygiene	10
Access and Affordability.....	13
Disposal.....	14
Myths and Taboos	15
Health and other impact of menstruation	16
Conclusion	17
Annexure:	18
Women Baseline form.....	18
Adolescent girls baseline form.....	23
Qualitative questionnaire	27

Introduction

Background

Collectives for Integrated Livelihood Initiatives (CInI)

The Collectives for Integrated Livelihood Initiatives (CInI), established on May 17, 2007, serves as an Associate Organization of TATA TRUSTS, spearheading the Central India Initiative. Operating in Maharashtra, Jharkhand, Gujarat, and Odisha, CInI focuses on advancing knowledge and expanding programs in agriculture, forest-based livelihoods, water resource development, drinking water and sanitation, microfinance, and the empowerment of community-based organizations. Collaborating with diverse civil society organizations, agricultural institutions, and state agencies, CInI endeavours to establish models that can profoundly enhance livelihood in these regions.

Tata Water Mission

The Tata Water Mission (TWM) adopts a comprehensive approach, integrating community and individual drinking water interventions with sanitation and hygiene, education. Emphasizing the importance of Menstrual Hygiene Management (MHM), TWM addresses immediate health concerns for women.

Presently, TWM initiatives span 12 states, including Gujarat, Jharkhand, Andhra Pradesh, Maharashtra, Telangana, Karnataka, Rajasthan, Nagaland, Uttarakhand, and others, engaging with over 3,000 villages. The primary focus lies on delivering safe drinking water and enhanced sanitation services, encompassing both community and personal hygiene. Women play a pivotal role as key stakeholders in these projects across various regions.

Menstrual Hygiene Management (MHM)

Menstruation is normal discharge of blood and tissue from the uterine lining through the vagina that occurs as part of a woman's monthly menstrual cycle. Menstruation occurs between menarche, a girl's first period, and menopause, when menstrual cycles end. The average menstruation time in normally menstruating women is about 5 days.

A woman typically menstruates for an average of 40 years, which amounts to approximately 3000 days or 8 years of her lifetime. Despite menstruation being a natural sign of health and vitality in women, it remains one of the most stigmatized aspects of their lives, often leading to limited communication even among mothers and daughters. According to AC Nielsen, 2011, in India alone, an estimated 113 million adolescent girls face particular vulnerability during the onset of menarche.

Shockingly, 71% of girls in India are unaware of menstruation until they experience menarche, while 70% of mothers perceive menstruation as unclean. This lack of awareness and hygiene leads to 88% of menstruating women resorting to unhygienic alternatives like old fabric or leaves, contributing to severe health risks, which includes a 70% higher rate of reproductive tract infections (RTIs). Additionally, inadequate MHM facilities in schools result in 23% of girls dropping out due to lack of functioning toilets, and they miss approximately 20% of the school year due to menstruation.

According a report by Dasra, there is also a severe environmental impact, each woman who uses disposable sanitary napkins throws away 125 kg of non-biodegradable absorbents used during menstruation in her lifetime.¹

Approximately 52% of the female population is of reproductive age, and a significant portion of them menstruate monthly². Sadly, the majority lack access to clean and safe sanitary products, as well as a hygienic and private space for changing menstrual cloths or pads and washing. Menstruation is often perceived as a hidden and unspoken process, consequently marginalizing menstruating women and girls. Millions of females face daily restrictions solely because of menstruation.

Inadequate hygiene during this time, coupled with the lack of access to affordable sanitary products and facilities, can force girls out of school temporarily or permanently, infringing upon their right to education. The linkage between Menstrual Hygiene Management (MHM) and sanitation is evident; without proper facilities, women's dignity and privacy suffer during menstruation. Integrating this challenge into existing Water and Sanitation initiatives in India offers a promising pathway to enhance the well-being of girls and women. Furthermore, there is mounting evidence indicating that neglecting menstrual hygiene adversely impacts not only women and girls but also schools, businesses, and economies. Therefore, establishing effective MHM programs is essential for fostering the holistic development of women and girls across personal, educational, and professional domains.

Methodology

The baseline survey was designed by Tata Trusts and it was conducted by the MHM CRPs of Collectives for Integrated Livelihood Initiatives (CInI).

The survey encompassed a sample size equivalent to 20% of the target population from 18 non-intervened villages in both Dhadgaon and Akkalkuva blocks. The baseline survey covered 1475 respondents ranging from the age of 10-55.

Details of the villages for baseline:

S. no.	District	Block name	Village name	Approx number of HH	Approx women and adolescent girls	Women participant	AG participant
1	Nandurbar	Akkalkuva	Barisugas	110	113	28	3
2	Nandurbar	Akkalkuva	surgas	149	233	46	14
3	Nandurbar	Akkalkuva	Malpada	239	227	97	31
4	Nandurbar	Akkalkuva	Bijaligavhan	257	263	54	10
5	Nandurbar	Akkalkuva	Kanjani	121	139	34	5
6	Nandurbar	Akkalkuva	Sorchpada	276	277	45	10
7	Nandurbar	Akkalkuva	Chivalutar	288	304	31	12

¹ Dasra, Spot On: Improving Menstrual Health and Hygiene <https://menstrualhygieneday.org/wp-content/uploads/2017/03/Spot-On.pdf>

² Plan India, 2010

MHM-Baseline Report

8	Nandurbar	Akkalkuva	Khuntagavhan	63	51	21	5
9	Nandurbar	Akkalkuva	Patbara	171	173	58	12
10	Nandurbar	Akkalkuva	Umargavhan	241	226	125	38
11	Nandurbar	Akkalkuva	Sari	434	496	162	63
12	Nandurbar	Akkalkuva	Junvani	112	114	42	8
13	Nandurbar	Akkalkuva	Walamba	410	145	40	31
14	Nandurbar	Akkalkuva	Todikund	128	120	14	13
15	Nandurbar	Akkalkuva	Dab	697	828	90	31
16	Nandurbar	Dahdgaon	Gaurya	403	702	126	22
17	Nandurbar	Dahdgaon	Talai	225	305	36	3
18	Nandurbar	Dahdgaon	Padamund	176	191	75	40
				4500	4907	1124	351

Age:

10-19 yrs	20-30 yrs	30-50 yrs	above 50 yrs
349	594	514	17

Geography:

Nandurbar is situated in northwestern region of Maharashtra. It is the only tribal majority (>60% tribal) district in Maharashtra and is one of the least developed in the country. It ranks lowly 112 on HDI ranking and has features at the bottom of key indicators like malnutrition, education and poverty. The district is mainly rural with only 16.7% of the area being considered as urban (Census 2011).

Dhadgaon and Akkalkuva blocks are located on the Satpuda ranges. It is one of the most remote, almost fully rural, least developed blocks of Nandurbar district. The total population of Dhadgaon block is nearly 2 lakhs, of which 98% is tribal, comprising mainly Bhil and Pawara tribes. The villages are spread across the hills and ranges. Similarly, Akkalkuva block has a total population of around 2.4 lakhs of which 99% are tribals. Most of the block is hilly with around 42.3% under forest.

Inclusion Criteria:

- All female in the reproductive age group.
- Women who consented for the data collection

Exclusion Criteria:

- Women who were not willing to answer the questions were excluded.
- Girls who had no prior experience of menstruation.
- Women who attained menopause

Data collection process

A total of 20 CRPs participated in a training session focused on baseline form completion. Among them, 14 CRPs were responsible for conducting the baseline survey. They received compensation of Rs. 15/- per baseline form completed.

Two trainings were conducted. Initial training was conducted by MHM coordinator and the other trainings were conducted by the respective Cluster Coordinators for their respective blocks.

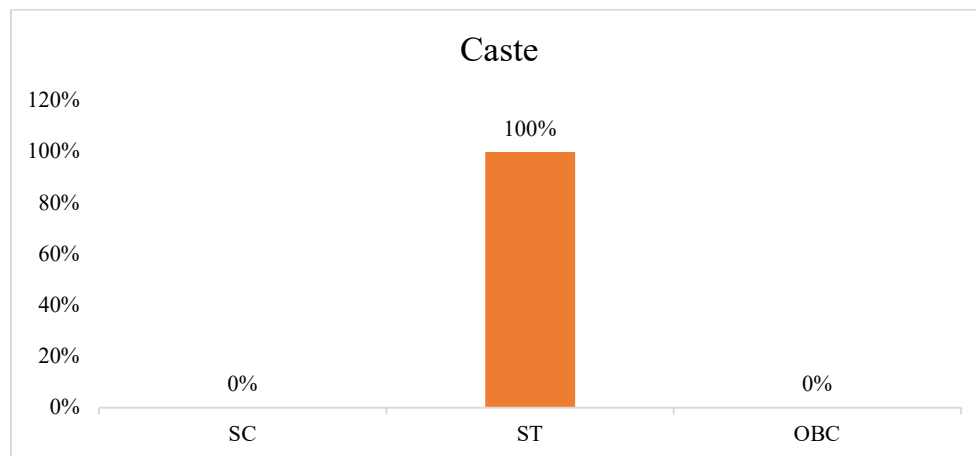
Piloting of the tool was done in initial 2 days in the presence of both MHM coordinator and Cluster coordinator.

The data collection occurred in the 18 non-intervened villages within our intervention area. The sampling method employed was simple random sampling. Data collection took place from November 23, 2023, to January 10, 2024.

Findings

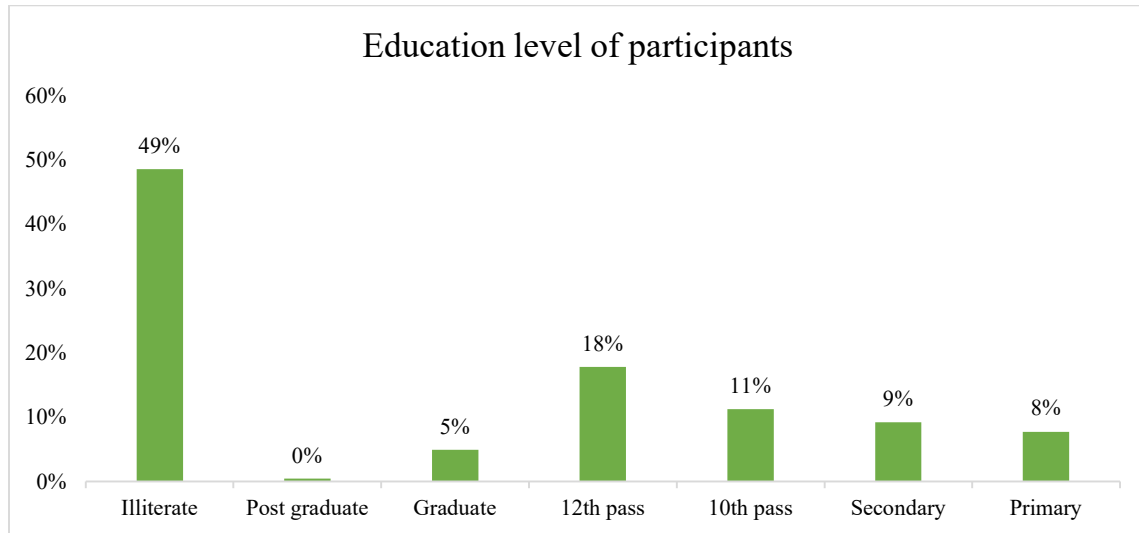
Demographic details:

According to the 2011 Census data, Nandurbar district has a 69% tribal population. The two blocks, Dhadgaon and Akkalkuwa, where our interventions are ongoing, are predominantly tribal areas within the Nandurbar district. In the baseline survey conducted, it was found that the entire population surveyed, totalling 100%, belonged to the tribal community.

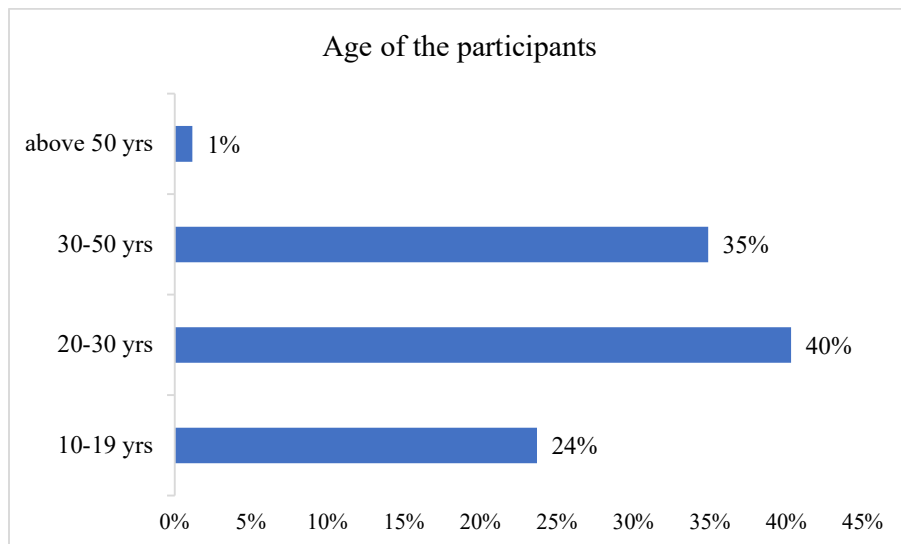
Graph 1: Demographic details- Caste

The assessment also captured responses from participants with diverse educational backgrounds. Among them, 49% had no formal schooling, while 18% had completed education up to the 12th standard. Additionally, 11% had completed education up to the 10th standard, 9% had finished their secondary schooling, and 8% had completed their primary schooling. Moreover, 5% of the interviewed participants had completed their graduation, while none had completed their post-graduation.

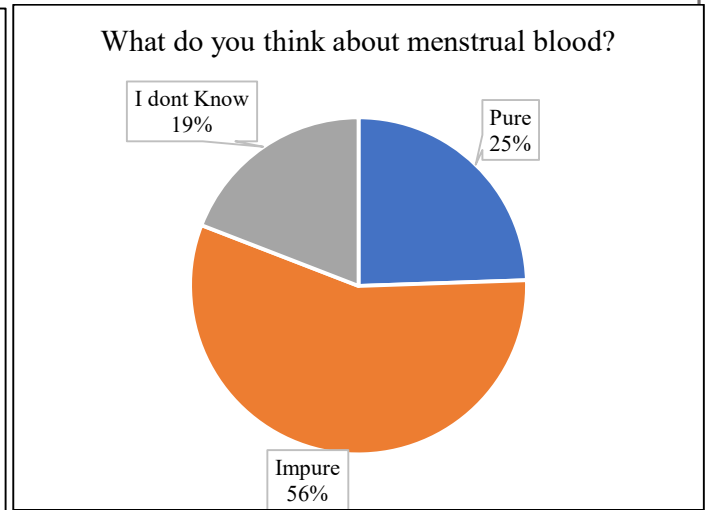
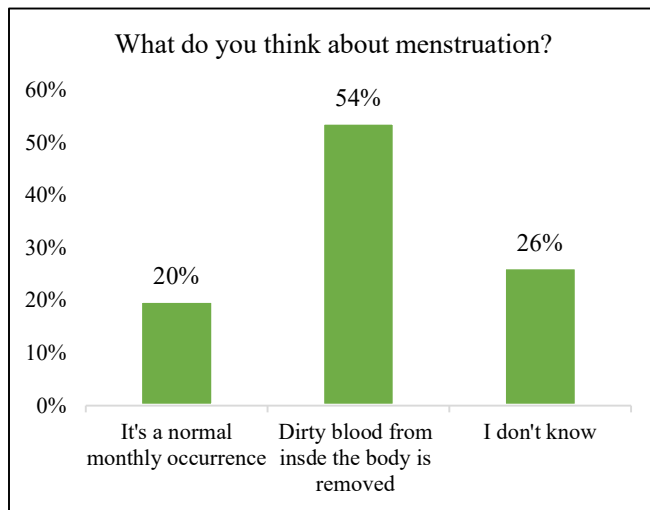
Graph 2: Demographic details- Education level of Participants

Below is a depiction of the percentage distribution across various age groups within the assessment population, ranging from 10 to 55 years old. Notably, individuals aged 20 to 30 years represent the largest segment, constituting 40% of the total participants, followed by the 30-50 year age group, which encompasses 35% of the total participants. The adolescent population, aged between 10 and 19 years, accounts for 24% of the total population. Additionally, the baseline incorporates 1% of individuals aged above 50 years.

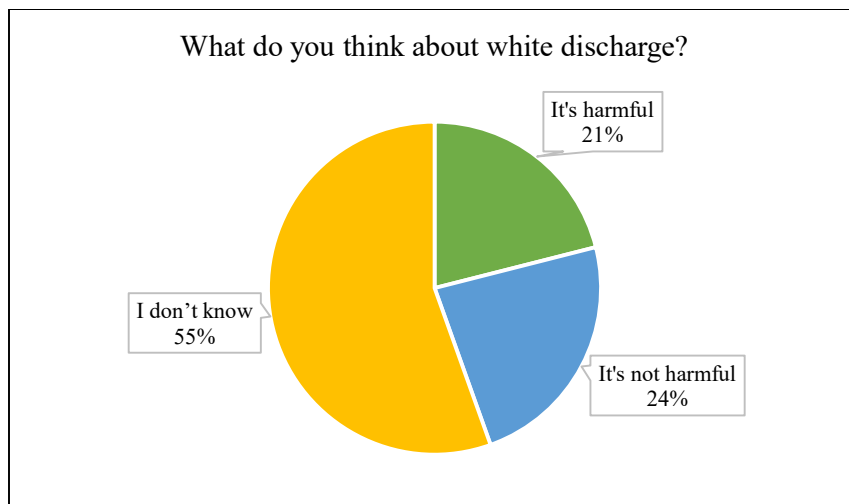
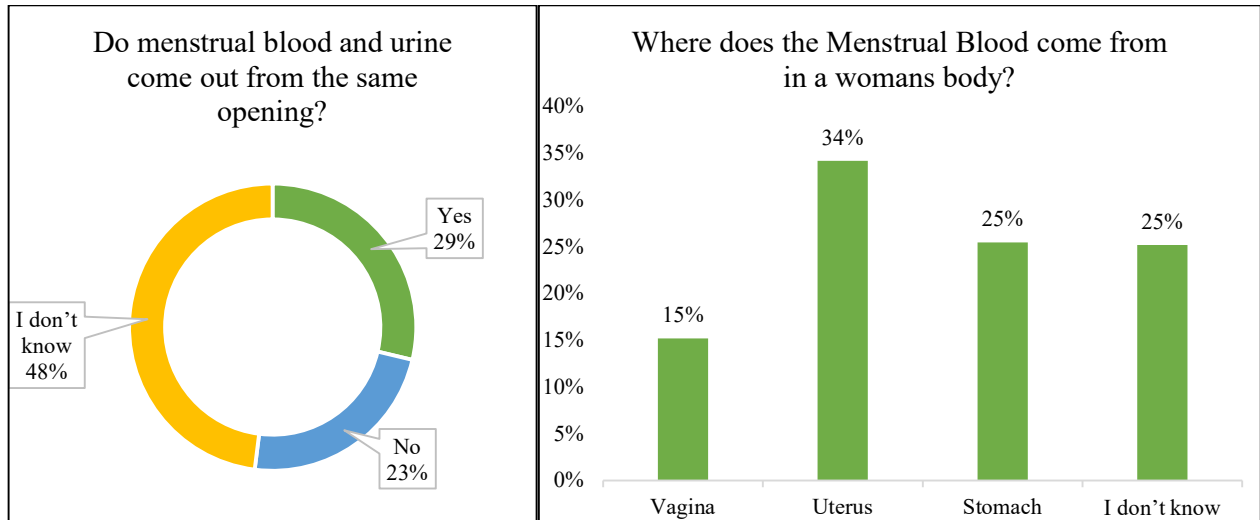
Graph 3: Demographic details- Age of participants

Data Analysis: Knowledge

Approximately 54% of women and adolescent girls hold the belief that during menstruation, the discharged blood is "dirty." Similarly, 56% consider menstruation itself to be impure. Among respondents, 26% of women indicated they were unsure about the nature of menstruation, while only 20% recognized it as a normal monthly biological process. Furthermore, 24% of participants believe menstrual blood to be pure, while 19% declined to provide an answer, highlighting the prevailing sense of shame associated with menstruation.

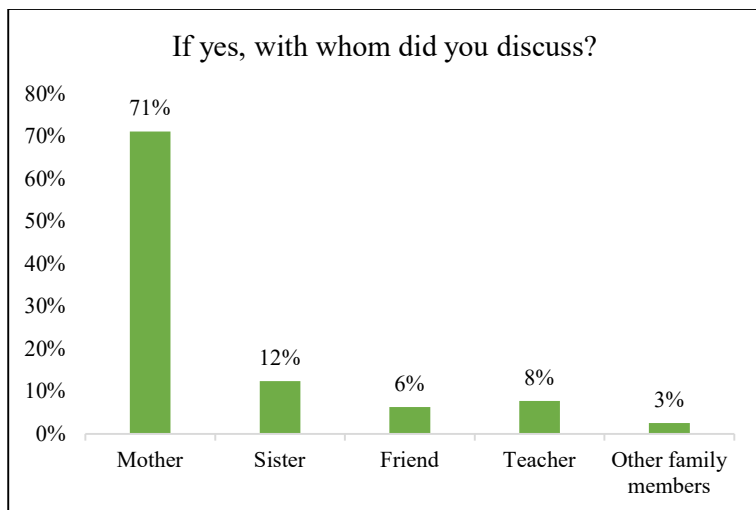
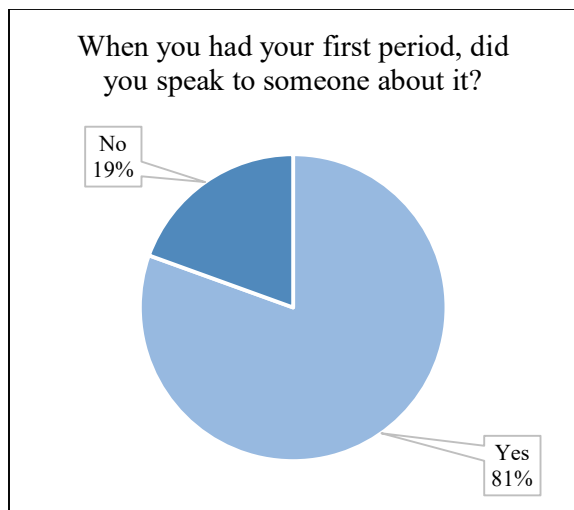
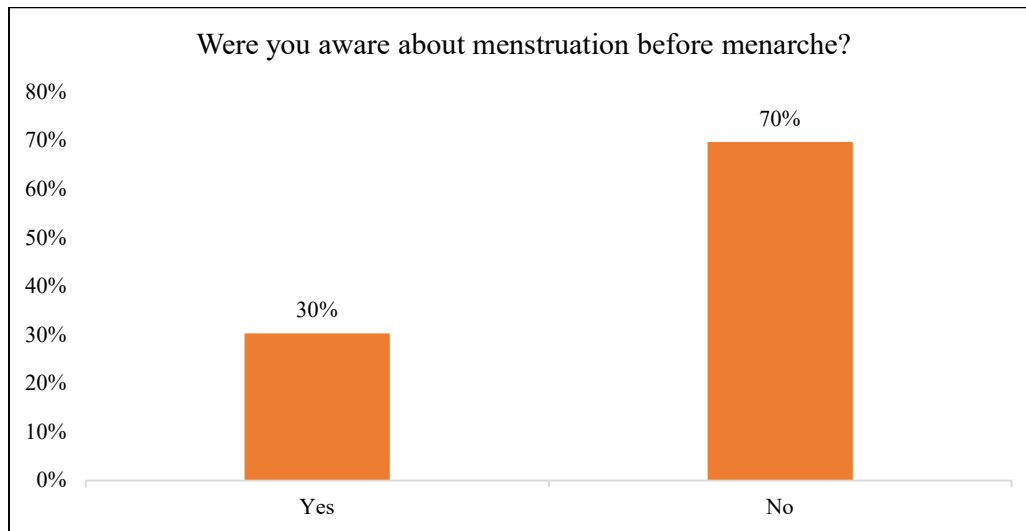
When asked about topics such as whether period blood and urine originate from the same opening, the source of menstrual blood, and the normalcy of white discharge, a significant 43% of participants admitted that they do not know the answer. Only 27% of women and adolescent girls were able to provide correct answers to these inquiries. This disparity underscores the gap in knowledge surrounding reproductive health and menstrual hygiene.

The responses provided by the participants reveal a concerning lack of awareness regarding menstruation and their own biology. Many participants expressed the belief that menstrual blood is impure, viewing menstruation as the expulsion of "dirty" blood from the body. Additionally, the responses highlighted the pervasive stigma surrounding menstruation, with a significant portion of participants unaware of menstruation before experiencing menarche, and relying primarily on their mothers for information.

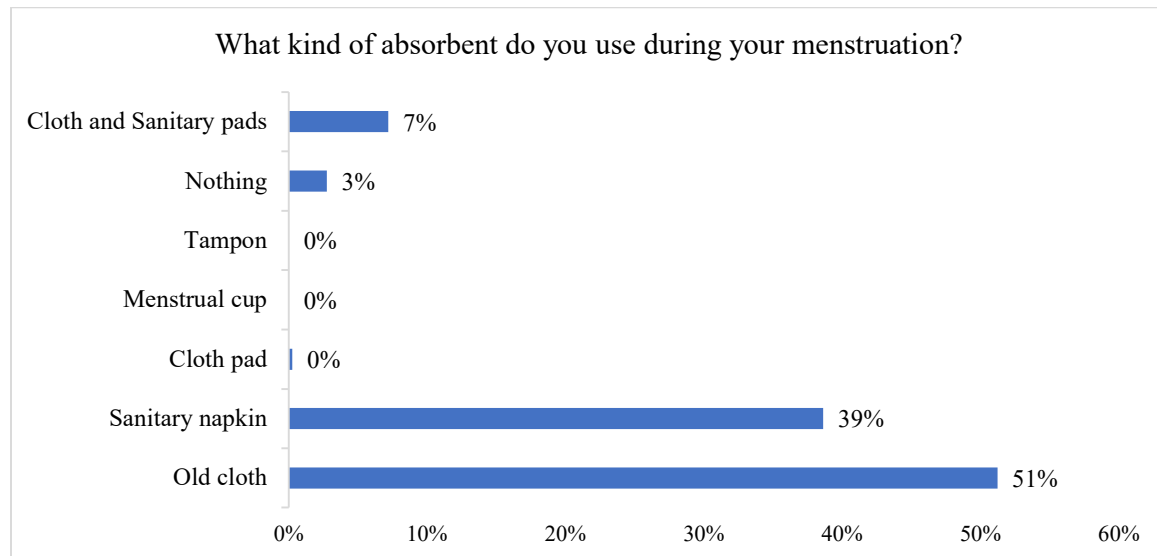
When asked about their awareness of menstruation before experiencing menarche, a notable 70% reported having no prior knowledge of it. Following their first menstrual period, 81% of respondents disclosed having discussions about menstruation with someone, with the primary source of information being their mothers. Approximately 71% of participants had conversed with their mothers specifically about menstruation.

“I first got my periods in 8th standard. I was very scared then So I told my Mother about it and my mother gave me a cloth to use” (16 year old girl from Todikund village)

These findings underscore the importance of including menstruating women in educational programs. By educating mothers about menstruation, we can help alleviate the stigma associated with it, ensuring that their daughters have access to accurate and scientifically sound information about menstruation. From the qualitative answers, it was observed that most of the women who did not speak to anyone about their periods were older women.

Usage and Hygiene

As indicated by the data presented in the graph, a significant portion of women, approximately 51%, rely on old cloth for managing their menstruation, while 39% opt for sanitary napkins. Additionally, 7% of women utilize both cloth and sanitary napkins for menstrual hygiene. When questioned about their preference for using old cloth, women commonly cited that it was provided to them by their mothers, or they have seen someone from the family using it, underscoring the influence of maternal guidance as well as familiarity on menstrual practices.

“At first, my mother gave me an old cloth to use during menstruation, so I began using it. Later on, when I learned about sanitary napkins, I switched to using them instead.” (19 year old girl)

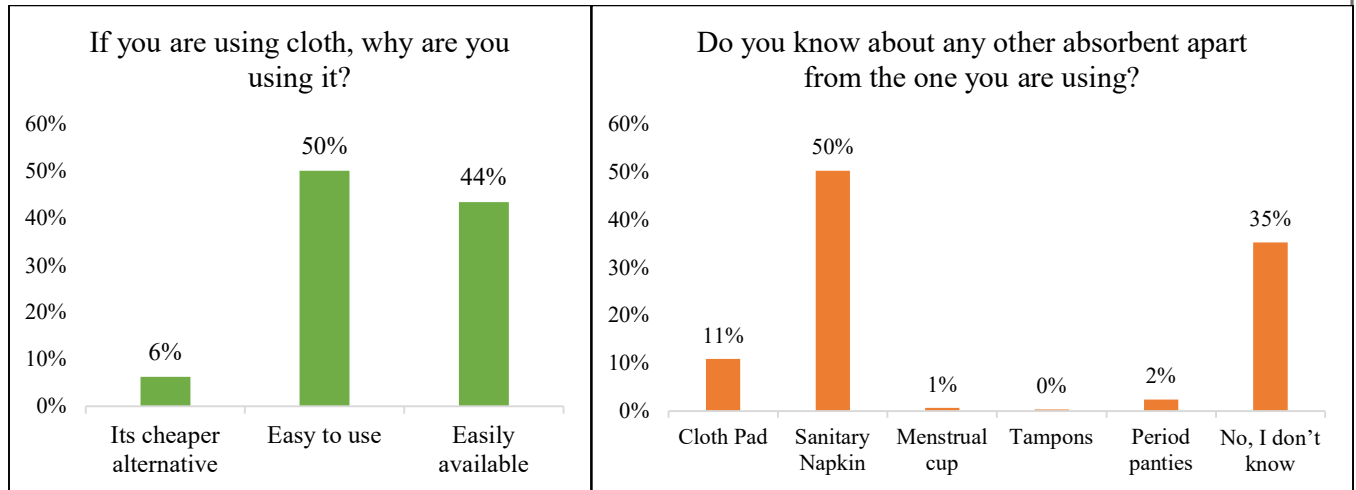
“When I first menstruate, I used cloth by myself. I saw my sister using the cloth” (38-year-old woman in Akkalkuwa)

The awareness and accessibility of alternative menstrual products play a significant role in shaping menstrual hygiene practices. Notably, 44% of women cited the easy availability of cloth as a key factor influencing their choice of menstrual material, highlighting the critical importance of access. Additionally, 50% of women mentioned that they prefer cloth because of its ease of use, further emphasizing its practical appeal.

“I used old cloth simply because they were readily available in my own home.” -Bajubai (Name changed), 38 year old

“I like using old cloth because it lasts longer. Pad we can only use once and then have to throw it; but old cloth can be used at least 3 times” (29-year-old woman)

MHM-Baseline Report

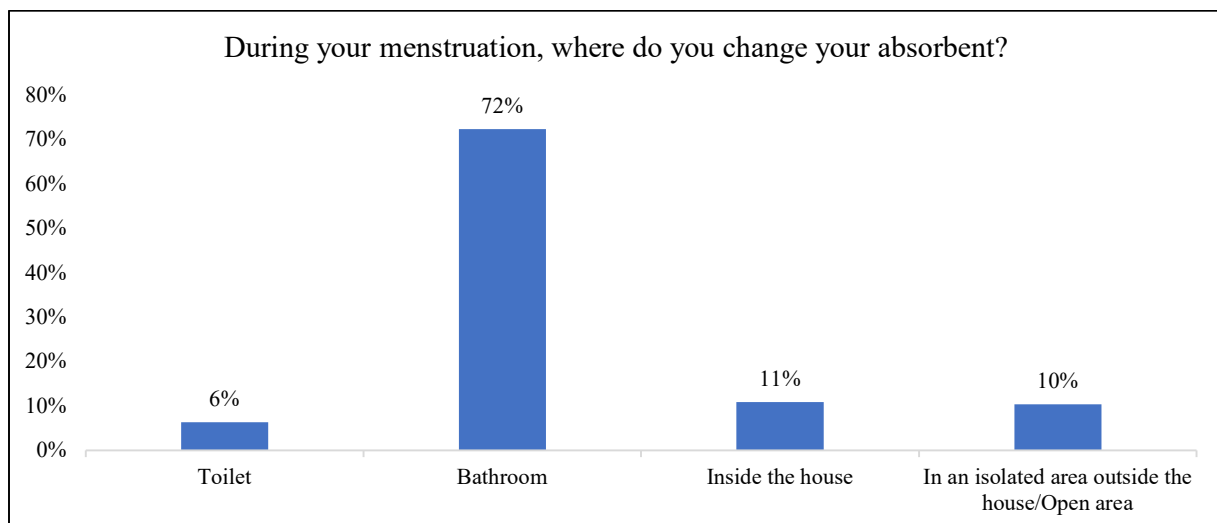

However, it is concerning that only 50% of women reported having heard about sanitary napkins, indicating a substantial knowledge gap in menstrual product awareness.

Moreover, a staggering 35% of women admitted to being unaware of any absorbent options other than old cloth, underscoring the urgent need for enhanced education and improved access to a diverse range of menstrual products.

“I use cloth because I like using it. I don't use sanitary pad; I didn't know about it until now”

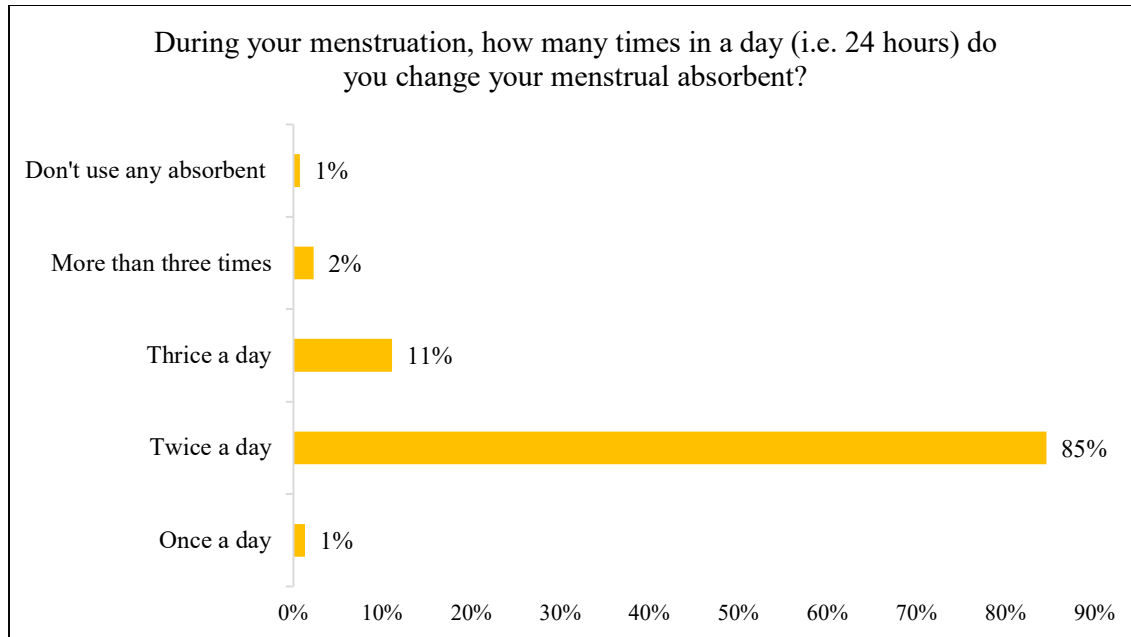
The majority of women, comprising 72%, reported changing their menstrual absorbent in the bathroom. Following this, 11% stated they changed it inside the house, while 10% preferred to do so in an isolated location outside of their home. Surprisingly, only 6% indicated changing their absorbent in the toilet.

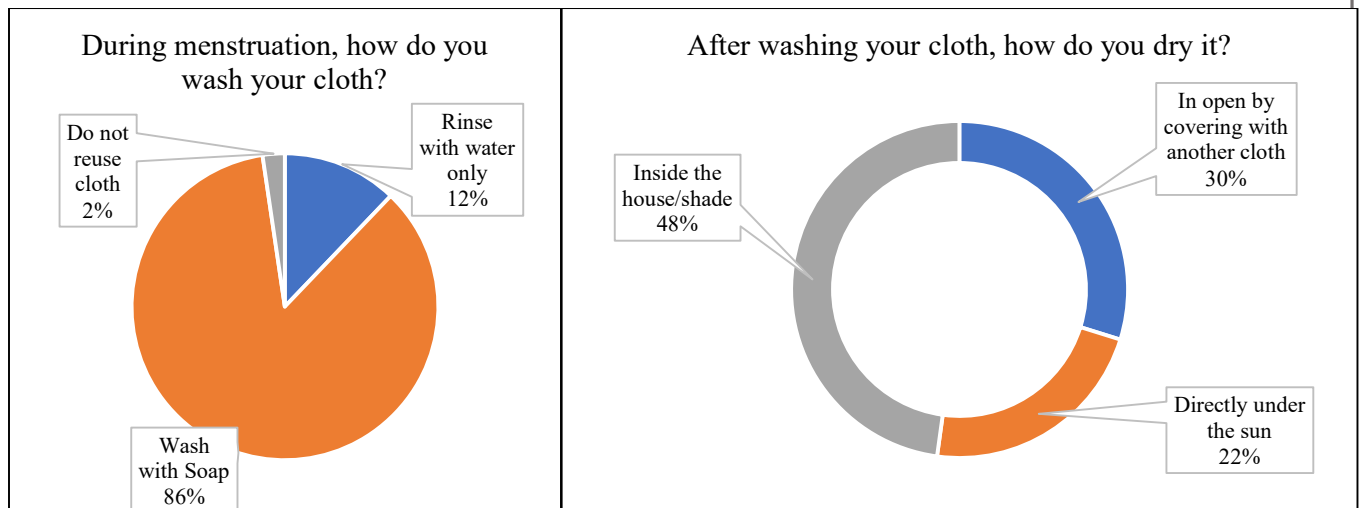
The data reveals that 85% of women opt to change their menstrual absorbent twice a day, indicating a common practice among the majority. Conversely, only 11% reported changing it three times a day, with a mere 2% indicating a need to change it more frequently than three times a day.

MHM-Baseline Report

The findings suggest a prevailing trend in how women manage their menstrual absorbents, with the majority maintaining a routine of changing them twice a day.

Regarding the washing and drying of used cloth, it's notable that 86% of women reported washing the cloth with soap. However, only a small proportion, just 22%, mentioned drying it under direct sunlight. The majority, comprising 48% of women, opt to dry the cloth inside the house or in shaded areas where it's not visible to others.

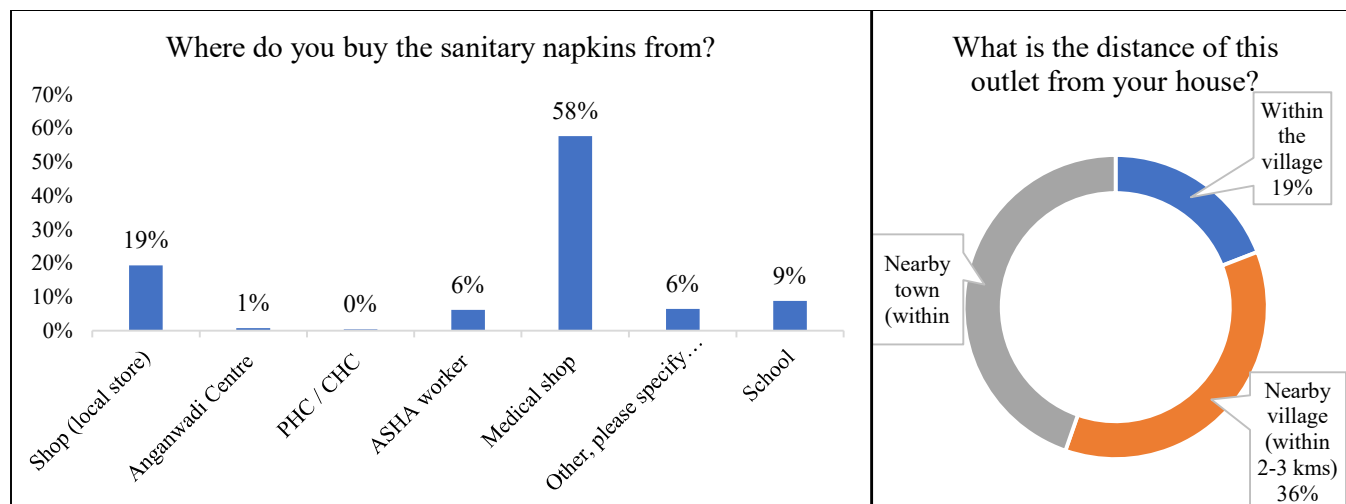

Access and Affordability

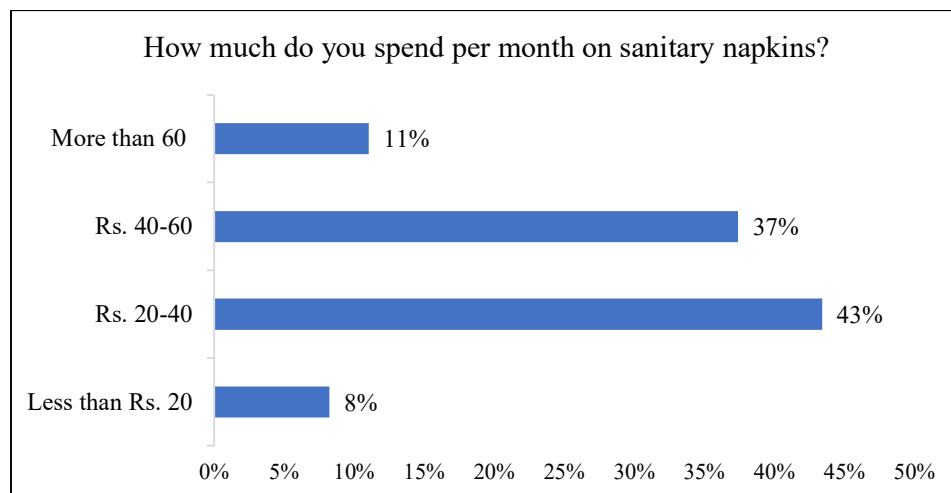
Approximately 58% of women purchase menstrual products from medical shops, while 19% obtain them from local stores. However, the distance to these shops is a significant concern, with the majority of women, around 45%, indicating that the distance is at least 15 kilometers from their location. Only 36% mentioned that the shops are within a 3-kilometer radius in nearby villages, and a mere 19% have access to these products within their own villages.

MHM-Baseline Report

Around 6% participants get their pads from ASHA workers while 9% of Adolescent girls reported getting the sanitary pads from Schools.

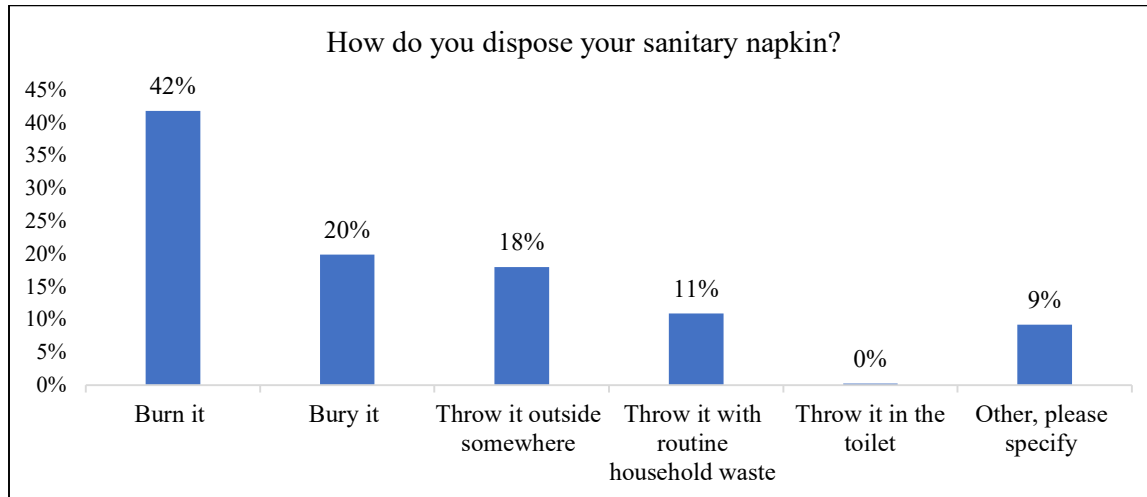

Looking into the expenses of participants who purchase sanitary pads, it's observed that 43% of women allocate between Rs. 20-40 per month for purchasing sanitary napkins. In comparison, 37% spend between Rs. 40-60 monthly, with 11% of women needing to budget more than Rs. 60 per month. This latter group consists of women who experience heavier menstrual flows and therefore require a greater quantity of sanitary napkins.

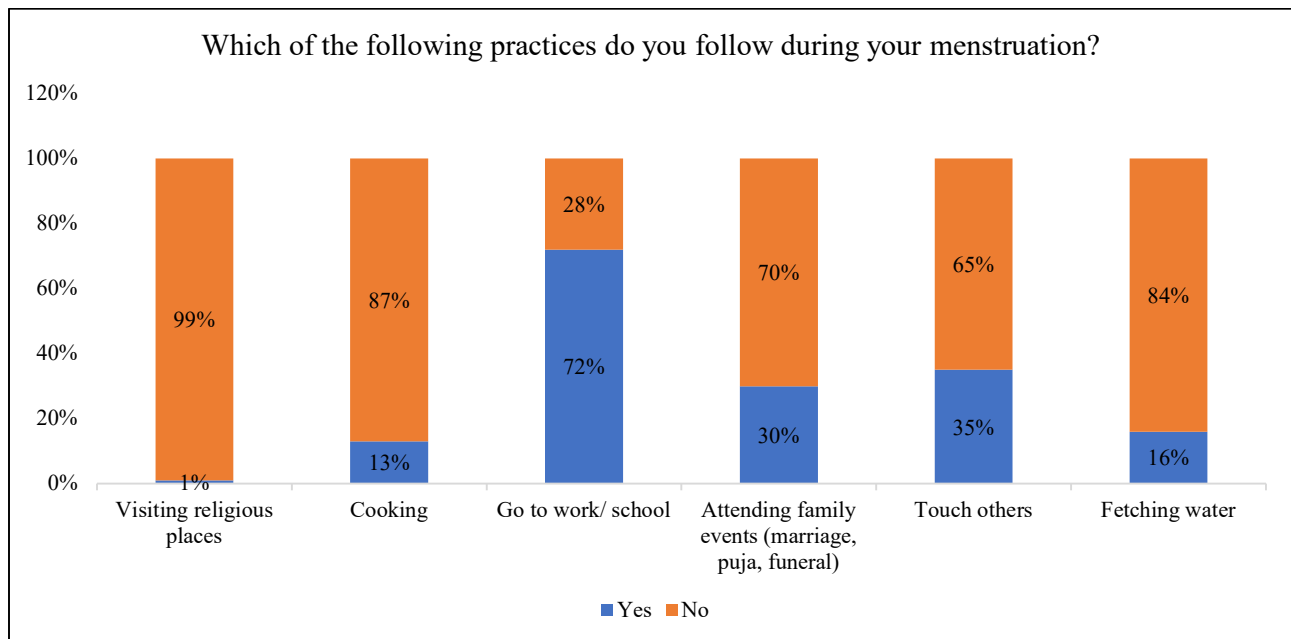
Disposal

In analysing the methods for disposing of used sanitary napkins, distinct patterns emerge. A significant portion, comprising 42% of women, opt to burn the napkins, another group, constituting 20% of respondents, prefer burial. However, it's concerning that 18% of women admitted to indiscriminately discarding used napkins outdoors, suggesting a lack of awareness about proper disposal methods or infrastructure limitations.

Myths and Taboos

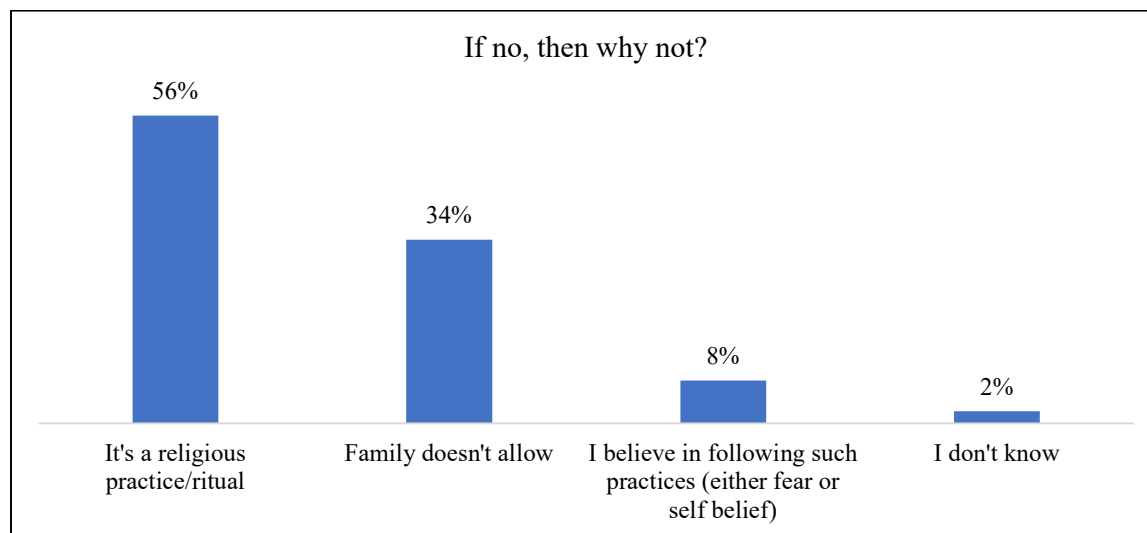
The chart below depicts prevalent taboos surrounding menstruation, particularly regarding access to specific places and engagement in certain activities. It's apparent that cultural norms prohibit menstruating women from entering temples or touching hand pumps, whereas women are generally permitted to attend work or school during menstruation. Interestingly, 87% of women refrain from cooking during menstruation due to a belief that it could cause stomach ache in others.

Additionally, while women are allowed to attend funerals and marriages during menstruation, they are often restricted from touching anything at these events. Moreover, 65% of women reported refraining from touching other people while menstruating, reflecting the social stigma associated with menstruation

A significant portion, comprising 56% of women, attribute their adherence to these restrictions and rules during menstruation to religious practices. Meanwhile, 34% report that their families impose

these limitations, indicating a strong familial influence on menstrual practices. Additionally, 8% of women cited personal reasons such as fear or self-belief as the basis for their adherence to these practices. These findings underscore the diverse motivations behind the observance of menstrual taboos, which encompass religious, familial, and personal factors.

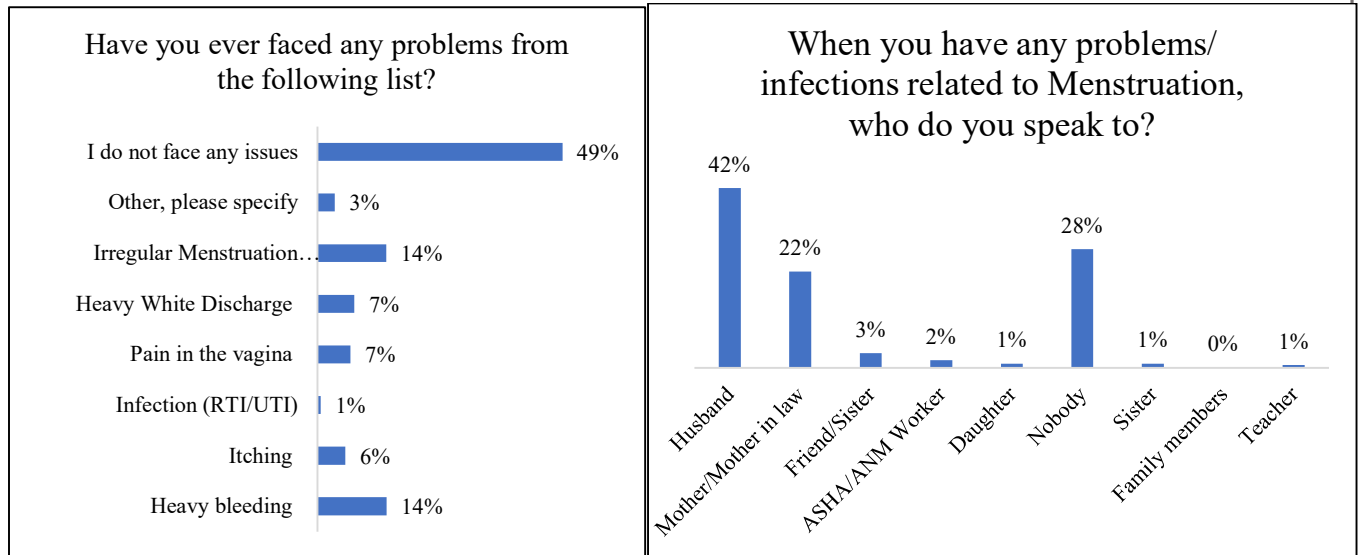
Health and other impact of menstruation

Exploring health issues related to menstruation, it's evident that a significant portion of respondents, comprising 49%, did not report experiencing any specific concerns. However, the remaining respondents disclosed various issues, including excessive bleeding, pain in the vaginal area, infections, and itching, among others. Interestingly, there is a notable difference in communication preferences: women generally prefer discussing menstrual-related concerns with their husbands, while adolescent girls tend to confide in their mothers. This highlights the importance of understanding the diverse communication dynamics surrounding menstrual health within different demographics.

Name of the village	Distance from nearest PHC
Barisugas	2 Km
surgas	0 km
Malpada	1 km
Bijaligavhan	10 km
Kanjani	4 km
Sorchpada	4 km
Chivalutar	4 km
Khuntagavhan	5 km
Patbara	4 km
Umargavhan	6 km
Sari	8 km
Junvani	6 km
Walamba	1 km
Todikund	2 km
Dab	2 km

MHM-Baseline Report

Gaurya	7 km
Talai	0
Padamund	3 km

Conclusion

In conclusion, the exploration of menstrual practices, beliefs, and health issues reveals a complex interplay of cultural, familial, and individual factors shaping women's experiences. Cultural taboos surrounding menstruation persist, influencing access to certain places and activities, while familial and religious influences play significant roles in dictating adherence to menstrual restrictions. Despite these challenges, the majority of respondents demonstrate a lack of significant health issues related to menstruation, with only a minority reporting concerns such as excessive bleeding, pain, infections, and itching. Notably, communication preferences vary, with women preferring to discuss menstrual issues with their husbands, while adolescent girls turn to their mothers for support and guidance. These findings underscore the importance of holistic menstrual health education, addressing cultural norms, promoting open communication, and providing access to resources and support systems to ensure the well-being and empowerment of women and adolescent girls in managing their menstrual health.

MHM-Baseline Report

Annexure:

Women Baseline form

मासिक पाळी आरोग्य व्यवस्थापन	
बेस लाईन सर्वे	
सी.आर. पी.चे नाव	
टिप :	सलाइन फक्त मासिक पाळी असलेल्या महिलांसाठी आयोजित केली जाईल. एकूण लक्ष्य लोकसंख्येच्या 20% (म्हणजे 2000 प्रतिसाद) बेसलाइनमध्ये समाविष्ट करणे आवश्यक आहे
महिलेचे नाव	
वय	
विवाहित/अविवाहित	☐ विवाहित ☐ अविवाहित ☐
कुटुंबातील सदस्यांची संख्या	☐ पुरुष ☐ महिला ☐ इतर
गावाचे नाव / पाडा	
तालुका	
वर्ग(APL/BPL)	☐ APL ☐ BPL ☐
जात (SC/ST/OBC/General)	☐ SC ☐ ST ☐ OBC ☐ General
पूर्ण शिक्षण	
General/Context Setting	
Q1	तुमच्या कुटुंबात मासिक पाळीच्या किती स्त्रिया/मुली आहेत?
	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Q2	तुम्ही मासिक पाळी येणारी स्त्री आहात का?
	☐ होय ☐ नाही
Q3	तुम्हाला मासिक पाळी किती वर्षांपासून येत आहे?
	☐ <3 वर्ष ☐ 3 to 5 वर्ष ☐ 5 to 7 वर्ष ☐ >7वर्ष
Q4	तुम्हाला तुमची पहिली मासिक पाळी कधी आली ते आठवते का?
	☐ होय ☐ नाही
	पहिली मासिक पाळी येण्यापूर्वी तुम्हाला त्याबाबत माहिती होती का?
	☐ होय ☐ नाही
Q5	जेव्हा तुमची पहिली मासिक पाळी आली तेव्हा तुम्ही त्याबद्दल कोणाशी बोललात का?
	☐ नाही
Q7	जर होय, तर तुम्ही कोणाशी चर्चा केली?
	☐ आई ☐ बहिण/मैत्रिण ☐ इतर.....
Q8	मासिक पाळीबाबत तुम्ही सध्या कोणाशी चर्चा करता का?
	☐ होय ☐ नाही
Q9	जर होय, तर तुम्ही कोणाशी चर्चा केली?
	☐ आई/सासू ☐ पती ☐ मुलगी ☐ बहिण/मैत्रिण

MHM-Baseline Report

विचारण्यापूर्वी सहमती घ्या		
Q1	मासिक पाळीबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	ही एक सामान्य मासिक घटना आहे शरीरातील घाण रक्त काढून टाकले जाते मला माहिती नाही
Q2	मासिक पाळीच्या रक्ताबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	शुद्ध अशुद्ध मला माहिती नाही
Q3	मासिक पाळीत रक्त आणि लघवी एकाच छिद्रातून बाहेर पडतात का?	होय नाही मला माहिती नाही
Q4	मासिक पाळीचे रक्त स्त्रीच्या शरीरात कोठून येते?	योनी गर्भपिशवी पोट मला माहिती नाही
Q5	तुम्हाला पांढरे पाणी जाते का?	होय नाही
Q6	पांढऱ्या सावाबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	हानिकारक आहे हानिकारक नाही मला माहिती नाही
Q7	जर, ते हानिकारक आहे, तर ते कधी हानिकारक आहे असे तुम्हाला वाटते? (MCQ)	☐ जेव्हा दुर्गंधी येते ☐ जेव्हा स्त्राव खूप असतो ☐ जेव्हा रंग पांढरा सोडून आणखी कुठलाही असतो ☐ मला माहिती नाही
Q8	मासिक पाळी गर्भधारणेशी संबंधित आहे असे तुम्हाला वाटते का?	होय नाही
Q 9 (a)	मासिक पाळीच्या दरम्यान तुम्ही कोणत्या प्रकारचे शोषक वापरता? (MCQ)	☐ जुने कापड ☐ सॅनिटरी पॅड ☐ कापडीपॅड ☐ टॅम्पोन ☐ मासिक पाळी कप ☐ काहीच नाही
Q 9 (b)	जर तुम्ही कापड वापरत असाल तर तुम्ही ते का वापरत आहात? (MCQ)	हा एक स्वस्त पर्याय आहे ☐

MHM-Baseline Report

		ते आरामदायी आहे
		☐ ते सहज उपलब्ध आहे
		☐ इतर _____
Q 9 (c)	मासिक पाळीच्या वेळी तुम्ही तुमचे कपडे कसे धुता?	फक्त पाण्याने धुतो
		साबणाने धुतो
		कापड पुन्हा वापरत नाही
Q10	तुम्ही कापड धुतल्यानंतर, त्याला कुठे सुकविता ?	उघड्यात, एखाद्या कपड्या खाली सुकवितो
		उघडेच सूर्यप्रकाशात वाळत घालते
		आत मध्ये घरात /कोपर्यात
Q11	तुम्ही वापरत असलेल्या शोषकाशिवाय तुम्हाला इतर कोणत्याही शोषकाबद्दल माहिती आहे का? (MCQ)	कापडी पॅड
		सेनिटरी पॅड
		मासिक पाळी कप
		टॅम्पोन
		मासिक पाळी निकर
		मला माहिती नाही
Q12	तुमच्या मासिक पाळीच्या दरम्यान, तुम्ही तुमचे शोषक कोठे बदलता?	संडास
		आंघोळीचे ठिकाण/ आंघोळ घर
		घरातील आतील भागात
		घराच्या बाहेर/ओपन एरियाच्या एका वेगळ्या भागात
Q13	निवडलेल्या ठिकाणी मासिक पाळीचे शोषक बदलताना तुम्हाला आरामदायक वाटते का?	होय
		नाही
Q14	जर नाही, तर तुम्हाला आराम का वाटत नाही? कृपया नमूद करा
Q15	दिवसवभरात (24 तासात) एकूण किती वेळा तुम्ही शोषक बदलता ?	दिवसातून एकदा
		दिवसातून दोनदा
		दिवसातून तीनदा
		तीन पेक्षा जास्त वेळा
		कुठलाही शोषक वापरत नाही
Q16	जर तुम्ही सेनिटरी नॅपकिनस वापरत असाल तर तुम्ही ते का वापरता?	ते वापरणे आणि विल्हेवाट लावणे सोपे आहे
		किंमत वाजवी दरात मिळते
		सहजरित्या उपलब्ध होते
Q17	तुम्ही तुमच्या सेनिटरी नॅपकिनची विल्हेवाट कशी लावता?	जाळून टाकतो
		जमिनीत पुरतो
		बाहेर टाकून देतो
		घरातील कचऱ्याबरोबर टाकून देते

MHM-Baseline Report

		संडास मध्ये फेकणे
		इतर.....
Q18	सेॅनितरी नॅपकिन्स कुठून घेता?	दुकान (स्थानिक दुकान)
		आंगनवाडी
		PHC / CHC
		आशा वर्कर
		मेडिकल
		इतर.....
Q19	तुमच्या घरापासून त्या ठिकाणाचे अंतर किती आहे?	गावामध्येच आहे
		गावाजवळ (२ ते ३ किलोमीटर च्या आत)
		जवळच्या शहरात (१० ते १५ किलोमीटर च्या आत)
Q20	तुमच्यासाठी मासिक पाळीचे शोषक कोण खरेदी करते?	स्वतः
		पती
		माझी मुलगी
		इतर कुटुंबातील सदस्य
Q21	सेॅनितरी नॅपकिन्सवर तुम्ही दरमहा किती खर्च करता?	२० रुपये पेक्षा कमी
		रुपये २०-४०
		रुपये ४०-६०
		६० रुपया पेक्षा जास्त
Q22	मासिक पाळीत तुम्ही रोज आंघोळ करता का?	होय
		नाही
Q23	जर नाही ,तर आंघोळ नाही करण्याचे कारण काय ?	
Q24	तुमच्या मासिक पाळीच्या दरम्यान तुम्ही खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीचे पालन करता? (MCQ)	☐ होय ☐ नाही
(a)	तुम्ही मंदिरात/मस्जिद /विहार मधे जाता का ?	☐ होय ☐ नाही
(b)	तुम्ही जेवण बनवता का ?	☐ होय ☐ नाही
(c)	तुम्ही कौटुंबिक कार्यात सहभागी होता का?	☐ होय ☐ नाही
(d)	इतरांना स्पर्श करणे	☐ होय ☐ नाही
(e)	कामावर जाणे	☐ होय ☐ नाही
(f)	पाणी भरणे	☐ होय ☐ नाही
Q25	जर नाही ,तर का ?	ही एक धार्मिक प्रथा/परंपरा आहे
		कुटुंब परवानगी देत नाही
		मी अशा पद्धतीचे पालन करण्यावर विश्वास ठेवते (एकतर भीती किंवा आत्मविश्वास)
		मला माहिती नाही
Q26	तुमची मासिक पाळी पुढे /मागे ढकलण्यासाठी तुम्ही कोणतेही औषध घेत आहात का?	होय
		नाही

MHM-Baseline Report

Q27	हे औषध कुठून मिळते?	मेडिकल आशा वर्कर/ANM इतर.....
Q28	खालील यादीतून तुम्हाला कधी समस्या आल्या आहेत का? (MCQ)	जास्त रक्त स्त्राव खाज इन्फेक्शन(RTI/UTI) योनी मार्गात वेदना होणे जास्त पांढरा पाणी जाणे अनियमित पाळी / पाळीमध्ये त्रास होणे इतर..
Q29	तुम्हाला मासिक पाळीशी संबंधित काही समस्या/संसर्ग असल्यास, तुम्ही कोणाशी बोलता?	पती आई/सासूबाई मैत्रीण/बहिण आशा/नर्स मुलगी कोणीही नाही
Q30	मासिक पाळीच्या समस्यांशी संबंधित उपचारांसाठी तुम्ही कुठे भेट देता?	PHC/ उपकेंद्र/ सरकारी दवाखाना खाजगी दवाखाना/ हॉस्पिटल इतर: _____ नाही, मी कोणत्याही उपचारासाठी जात नाही
Q31	तुमच्या मासिक पाळीच्या समस्यांबाबत तुम्ही कधी डॉक्टरांना भेट दिली आहे का?	होय नाही
Q32	नाही, तर का नाही?	मी घरगुती उपचार घेते मला गरज वाटत नाही मला लाज वाटते इतर.....
Q33	तुमच्या मुलीला मासिक पाळी येत आहे का?	होय नाही
Q34	जर होय, तर तुम्ही तुमच्या मुलीशी मासिक पाळीबद्दल बोलता का?	होय नाही
Q35	तुम्हाला असे वाटते का की पुरुष/मुलांना मासिक पाळीबद्दल माहिती असणे महत्त्वाचे आहे?	होय नाही
Q36	तुमचा नवरा/पुरुष सदस्य तुमच्या मासिक पाळीत तुम्हाला मदत करतो का? (स्वयंपाक / पाणी आणणे)	होय नाही
Q37	नसल्यास, त्यांच्याकडून तुम्हाला कोणत्या प्रकारच्या मदतीची अपेक्षा आहे?	घरघुती कामासाठी

MHM-Baseline Report

		शोषक खरेदी करून देण्या साठी
		डॉक्टरांकडे घेऊन जाण्या साठी
		इतर काही
	सूचना	

Adolescent girls baseline form

मासिक पाळी आरोग्य व्यवस्थापन		
बेस लाईन सर्वे		
सी.आर. पी.चे नाव		
सर्वे दिनांक		
टीप -	बेसलाइन फक्त मासिक पाळी असलेल्या महिलांसाठी आयोजित केली जाईल. एकूण लक्ष्य लोकसंख्येच्या 20% (म्हणजे 2000 प्रतिसाद) बेसलाइनमध्ये समाविष्ट करणे आवश्यक आहे	
	विद्यार्थ्यांचे नाव:	
	वय	
	वर्ग	
	पुरुष/महिला/ट्रान्स	
	गावाचे नाव	
	शाळेचे नाव	
	तालुका	
	जिल्हा	
	राज्य	
	जात(SC/ST/OBC/General)	
General/Context Setting		
Q1	तुमच्या कुटुंबात मासिक पाळीच्या येणाऱ्या किती स्त्रिया/मुली आहेत?	
Q2	तुम्हाला सध्या मासिक पाळी येत आहे का?	होय
		नाही
Q3	तुम्हाला मासिक पाळी किती वर्षांपासून आहे?	
Q4	तुम्हाला तुमची पहिली मासिक पाळी कधी आली ते आठवते का?	होय
		नाही
Q5	मासिक पाळी येण्यापूर्वी तुम्हाला माहिती होती का?	होय

MHM-Baseline Report

		नाही
Q6	तुम्हाला तुमच्या शाळेकडून मासिक पाळीबाबत काही माहिती मिळाली आहे का?	होय
		नाही
Q7	जेव्हा तुम्हाला पहिल्यांदा पाळी आली ,तेव्हा तुम्हीं कोणाशी बोलले होते का ?	होय
		नाही
Q8	जर हो , तर कोणाशी बोलले होते ?	आई
		बहिण
		मैत्रीण
		शिक्षक
		इतर कुटुंब सदस्य
विचारण्यापूर्वी सहमती घ्या		
Q1	मासिक पाळीबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	हे सामान्य आहे
		शरीरातील घाण रक्त काढून टाकले जाते
		मला माहिती नाही
Q2	मासिक पाळीच्या रक्ताबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	शुद्ध
		अशुद्ध
		मला माहिती नाही
Q3	मासिक पाळीत रक्त आणि लघवी एकाच छिद्रातून बाहेर पडतात का?	होय
		नाही
		मला माहिती नाही
Q4	मासिक पाळीचे रक्त स्त्रीच्या शरीरात कोठून येते?	योनी
		गर्भपेशवी
		पोट
		मला माहिती नाही
Q5	तुम्हाला पांढऱ्या सावाचा अनुभव येतो का?	होय
		नाही
Q6	पांढऱ्या सावाबद्दल तुम्हाला काय वाटते?	हे हानिकारक आहे
		साधारण आहे
		मला माहिती नाही
Q7	जर, ते हानिकारक आहे, तर ते कधी हानिकारक आहे असे तुम्हाला वाटते? (MCQ)	जेव्हा घाणेरडा वास येतो
		जेव्हा जास्त प्रमाणात स्त्राव होतो
		जेव्हा रंग पांढरा वगळता काहीही असतो
		मला माहिती नाही
Q8	मासिक पाळीचा संबंध प्रसूतीशी आहे असे तुम्हाला वाटते का? (8 व्या वर्गाच्या वरच्या किशोरींना विचारावे)	होय
		नाही

MHM-Baseline Report

Q9	मासिक पाळीच्या दरम्यान तुम्ही कोणत्या प्रकारचे शोषक वापरता? (MCQ)	कापड
		सॅनिटरी पॅड
		कापडी पॅड
		मासिक पाळी कप
		टॅम्पोन
		मासिक पाळी निकर
		काहीही वापरत नाही
Q10	आपण कधीही इतर कोणत्याही शोषक बदल ऐकले आहे का?	कापडी पॅड
		सॅनिटरी पॅड
		मासिक पाळीकप
		टॅम्पोन
		मासिक पाळी निकर
Q11	तुमच्या मासिक पाळीच्या दरम्यान, तुम्ही शाळेत असताना तुमची मासिक पाळी शोषक बदलता का?	हो
		नाही
Q12	नाही ,तर का नाही?	पाण्याची व्यवस्था नाही
		शाळेमध्ये बाथरूम नाही
		वापरता येण्याजोगे संडास नाहीत
		कुठलीच खाजगी जागा उपलब्ध नाही
Q13	जर होय, तर तुम्ही शाळेत असताना तुम्ही वापरलेले मासिक पाळीचे शोषक कुठे टाकता?	उघड्यावर, शाळेच्या मागे
		संडास मध्ये
		कचऱ्याचा टोपलीत
		इंसीनरेटर
Q14	तुम्हाला तुमच्या शाळेतून मासिक पाळी साठी कुठले शोषक मिळतात का?	हो
		नाही
Q15	जर होय, तर तुम्हाला तुमच्या शाळेकडून कोणत्या प्रकारचे शोषक मिळतात?	सॅनिटरी पॅड
		कापडी पॅड
		इको फ्रेडली सॅनिटरी पॅड
		मासिक पाळी कप
Q16	आपत्कालीन हेतूसाठी तुम्हाला शाळेतून मासिक पाळी शोषक मिळतात का?	हो
		नाही
Q17	तुमच्या मासिक पाळीच्या वेळी, तुम्ही घरी असताना तुमची मासिक पाळी शोषक कुठे बदलता?	संडास मध्ये
		बाथरूम
		घराच्या आत
		घराबाहेर एका वेगळ्या जागेत
Q18	तुमच्या मासिक पाळीच्या दरम्यान, तुम्ही दिवसातून किती वेळा (म्हणजे 24 तास) तुमचे मासिक शोषक बदलता?	दिवसातून एकदा
		दिवसातून दोनदा
		दिवसातून तीन दा
		तीन पेक्षा जास्त वेळा
		मी शोषक वापरत नाही
Q19	जर तुम्ही पुन्हा वापरता येण्याजोगे मासिक पाळीचे शोषक वापरत असाल तर तुम्ही ते का वापरता?	किंमत वाजवी दरात मिळते
		वापरायला सोपे आहे

MHM-Baseline Report

		सहजरीत्या उपलब्ध होते
		इतर -----
Q20	मासिक पाळीच्या दरम्यान, तुम्ही तुमचे पुन्हा वापरता येणारे मासिक पाळीचे शोषक कसे धुता ?	पाण्याने धुतो
		साबणाने धुतो
Q21	मासिक पाळीचे कापड/कापडी पॅड धुतल्यानंतर तुम्ही कापड कसे सुकवता?	बाहेर, दुसऱ्या एखाद्या कपड्याचा आत
		सूर्यप्रकाशामध्ये
		घराच्या आत मध्ये
Q22	तुम्ही तुमच्या मासिक पाळीच्या शोषकांची घरीच विल्हेवाट कशी लावाल	जाळणे
		जमिनीत पुरणे
		बाहेर फेकणे
		घरातील इतर कचऱ्याबरोबर फेकणे
		संडासात टाकून देणे
		इतर -----
Q23	तुम्ही सॅनिटरी नॅपकिन्स का वापरता?	ते वापरणे आणि विल्हेवाट लावणे सोपे आहे
		किंमत वाजवी दरात मिळते
		सहजरीत्या उपलब्ध होते
		फुकटात मिळते
Q24	सॅनिटरी नॅपकिन्स कुठून मिळतात?	दुकान
		आंगनवाडी
		PHC / CHC
		आशा वर्कर
		मेडिकल शॉप
		शाळे मधून
		इतर
Q25	तुमच्या घरापासून याचे अंतर किती आहे?	गावातच आहे
		जवळचे गाव (२-३ किलोमीटर)
		जवळचे शहर (१५-३० किलोमीटर)
Q26	तुमच्यासाठी मासिक पाळीचे शोषक कोण खरेदी करते	स्वतः
		वडील
		आई
		मैत्रीण
		इतर कुटुंब सदस्य
Q27	सॅनिटरी नॅपकिन्सवर तुम्ही दरमहा किती खर्च करता?	२० पेक्षा कमी
		३० पेक्षा कमी
		४० पेक्षा कमी
		४० पेक्षा जास्त
Q28	मासिक पाळीत तुम्ही रोज आंघोळ करता का?	होय
		नाही
Q29	जर नाही, तर का आंघोळ करीत नाहीत ?	
Q30	तुमच्या मासिक पाळीच्या दरम्यान तुम्ही खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीचे पालन करता? (MCQ)	मंदिरात जाणे (होय/नाही)
		स्वयंपाक बनविणे (होय/ नाही)
		शाळेत जाणे (होय/नाही)
		कौटुंबिक कार्यक्रमांना उपस्थित राहणे (लग्न, पूजा, अंत्यविधी) (होय/नाही)
		इतरांना स्पर्श करणे (होय/नाही)

MHM-Baseline Report

		पाणी भरणे (होय/नाही)
Q31	तुम्ही मासिक पाळी पुढे जाण्यासाठी/उशीर करण्यासाठी तुम्ही कोणतेही औषध घेत आहात का?	होय
		नाही
Q32	हे औषध कुठून मिळते?	मेडिकल
		आई
		आशा वर्कर
		आंगनवाडी
		नर्स/ANM
		PHC/ उपकेंद्र
Q33	तुमच्या मासिक पाळीच्या संदर्भात तुम्हाला कधी काही समस्या आल्या आहेत का?	काहीही समस्या नाही
		जास्त रक्त स्त्राव
		खाज
		इन्फेक्शन (RTI/STI)
		योनीमार्गात किंवा ओटीपोटात दुखते
		पांढरा पाणी जाते
		अनियमित मासिक पाळी / मासिक पाळी मध्ये दुखते
		इतर -----
Q34	तुम्हाला मासिक पाळीशी संबंधित काही समस्या/संसर्ग असल्यास, तुम्ही कोणाशी बोलता?	आई
		मैत्रीण
		A.N.M
		PHC/ CHC
		खाजगी दवाखाना
		सरकारी दवाखाना
		बहिण
		कुटुंब सदस्य
		शिक्षक
		कोणीही नाही
Q35	मासिक पाळीत वेदना किंवा अस्वस्थता अनुभवाच्या मुलींसाठी तुमच्या शाळेत विश्रांतीची खोली किंवा जागा आहे का?	होय
		नाही
Q36	तुमच्या मासिक पाळीच्या समस्यांबाबत तुम्ही कधी डॉक्टरांना भेट दिली आहे का?	होय
		नाही
Q37	नाही ,तर का नाही?	आई -वडील मला घेऊन गेले नाही.
		मी याबद्दल पालकांशी बोलली नाही
		इतर
Q38	मासिक पाळीबद्दल तुम्ही तुमच्या आईशी किंवा शिक्षकांशी बोलता का?	होय
		नाही
Q39	तुम्हाला असे वाटते का की पुरुष/मुलांना मासिक पाळीबद्दल माहिती असणे महत्त्वाचे आहे	होय
		नाही

Qualitative questionnaire

1. तुम्हाला पहिली पाळी आली तेव्हाचा तुमचा अनुभव सांगा?
2. तुम्ही सध्या जे शोषक वापरता (कापड, इको फेम, सैनेटरी पॅड, इतर) त्याबद्दलचा तुमचा अनुभव सांगा?

MHM-Baseline Report

3. पाळीच्या दिवसात तुम्हाला कोणकोणते बंधन असतात? कोणते असे बंधन आहेत जे पाळायला तुम्हाला आवडत नाही? आणि का?
4. तुमची पाळी आली हे घरातल्या पुरुषांना माहिती असते का? त्यांची मासिक पाळी बदल काय प्रतिक्रिया असते? तुम्हाला काय वाटते कि त्यांना कोणकोणत्या गोष्टी पाळीबद्दल माहिती असायला पाहिजे?
5. तुम्हाला मासिक पाळी मध्ये काही त्रास झाला तर तुम्ही कुठे जाता? आणि का?
6. मासिक पाळी मध्ये कोणत्या सुविधा तुम्हाला घरी/शाळेत मिळाल्या पाहिजेत असे अपेक्षित आहे?